

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๕๔

วันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติ
ในหมวด ๑ บททั่วไป โดยมาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย
พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติ
ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยบัญญัติให้การจำกัดสิทธิ
และเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว
จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป
และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
ที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๗
เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน โดยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าว
จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ
เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น
เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทราม
ทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

สำหรับพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยภาพยนตร์และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งปรับปรุงระบบการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรเดียว ประกอบกับกิจการภาพยนตร์ในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม โดยมาตรา ๒๕ บัญญัติให้ภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดไว้ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีอำนาจอนุญาตหรือไม่อนุญาตภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่พิจารณานั้น จะต้องกำหนดในคำอนุญาตหรือไม่อนุญาตว่าภาพยนตร์นั้นจัดอยู่ในภาพยนตร์ประเภทใด คือ (๑) ภาพยนตร์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และควรส่งเสริมให้มีการดู (๒) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ดูทั่วไป (๓) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบสามปีขึ้นไป (๔) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป (๕) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป (๖) ภาพยนตร์ที่ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีดู และ (๗) เป็นภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร ซึ่งมีการกำหนดลักษณะของประเภทภาพยนตร์ไว้ในกฎกระทรวง พ.ศ. ๒๕๕๒ ส่วนมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การอนุญาตภาพยนตร์ ถ้าคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์เห็นว่า ภาพยนตร์ใดมีเนื้อหาเป็นการบ่อนทำลาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและเกียรติภูมิของประเทศไทย ให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีอำนาจสั่งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขหรือตัดทอนก่อนอนุญาต หรือจะไม่อนุญาตก็ได้ และวรรคสองบัญญัติให้ภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๕ มิให้ถือว่าภาพยนตร์นั้นมีลักษณะที่ฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง

ในประเด็นที่โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

เห็นว่า คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ได้พิจารณาคำขออนุญาตนำภาพยนตร์เรื่อง “อินเซ็ค อิน เดอะ แบ็คยาร์ด” (Insects in the Backyard) ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน

หรือจำหน่ายในราชอาณาจักรแล้ว มีคำสั่งไม่อนุญาต เนื่องจากเนื้อหาของภาพยนตร์ดังกล่าว ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาแล้ว ให้อยู่อุทธรณ์ การที่พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้อำนาจ คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ก่อนนำออกเผยแพร่ ในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๒๕ และกำหนดประเภทภาพยนตร์ในลักษณะต่าง ๆ รวม ๗ ประเภท ตามมาตรา ๒๖ นั้น ก็เพราะภาพยนตร์เป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ได้ทั้งในโรงภาพยนตร์หรือทางโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้ดูและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ดูได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจมีทั้งกลุ่มผู้ดูที่เป็นเยาวชน ในหลายช่วงอายุต่างกัน หรือที่เป็นบุคคลทั่วไปที่วิญญูติเพียงพอสามารถกลั่นกรองแยกแยะความเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมจากภาพและเสียงที่ปรากฏในภาพยนตร์ และหากภาพยนตร์ใดมีภาพ เนื้อหา หรือการนำเสนอในลักษณะที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทบกระเทือน ต่อความมั่นคงของรัฐหรือเกียรติภูมิของประเทศแล้ว ก็จะไม่ได้รับการอนุญาตให้เผยแพร่ดังที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๖ (๗) ให้เป็นภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร

อย่างไรก็ดี แม้จะปรากฏว่าภาพยนตร์ที่ตรวจพิจารณานั้นมีภาพ เนื้อหาหรือการนำเสนอ ในลักษณะที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง ของรัฐหรือเกียรติภูมิของประเทศก็ตาม แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้แก้ไขเยียวยาได้ก่อน ตามพระราชบัญญัติ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ ที่บัญญัติให้ ในการพิจารณาอนุญาตภาพยนตร์นั้น ถ้าคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์เห็นว่าภาพยนตร์ใดมีเนื้อหาที่เป็นการบ่อนทำลาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ และเกียรติภูมิของประเทศไทย ให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีคำสั่งให้ผู้ขออนุญาต ทำการแก้ไขหรือตัดทอนภาพยนตร์นั้น ก่อนที่จะอนุญาตก็ได้ หรือจะไม่อนุญาตก็ได้ ซึ่งถือเป็นดุลพินิจ ของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ และแม้จะมีคำสั่งไม่อนุญาตก็ตาม ผู้ขออนุญาต ก็ยังสามารถอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติได้ และถ้ายังไม่พอใจ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติแล้วก็ยังสามารถฟ้องต่อศาลต่อไปได้ จึงเป็นไปตามหลักนิติธรรมแล้ว พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง

สำหรับประเด็นที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มีเจตนารมณ์คุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ซึ่งเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญมาตรานี้ เป็นสาระสำคัญในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องได้รับความคุ้มครองตราบเท่าที่ใช้เสรีภาพ แสดงความคิดเห็นไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือขัดต่อประโยชน์สาธารณะ ในกรณี ภาพยนตร์เรื่อง “อินเซ็ค อิน เดอะ แบ็คยาร์ด” นั้น คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ มีคำสั่งให้เป็นภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร เนื่องจากสาระสำคัญของภาพยนตร์ขัดต่อศีลธรรม อันดีของประชาชน การมีคำสั่งไม่อนุญาตให้นำภาพยนตร์ ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย ในราชอาณาจักร นั้น เป็นอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนา ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง ให้อำนาจรัฐตรากฎหมาย เพื่อจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นได้ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันหรือระงับความเสื่อมทราม ทางจิตใจของประชาชน แม้ว่าคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีคำสั่งไม่อนุญาต นำภาพยนตร์ออกฉาย จะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้สร้างภาพยนตร์ ผ่านทางสื่อภาพยนตร์ก็ตาม แต่ถ้าหากอนุญาตให้นำภาพยนตร์เรื่องนี้ ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร จะเป็นการบ่อนทำลายขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงามในสังคมไทย ให้เสื่อมสลาย เกิดความเสื่อมตำทางวัฒนธรรม เสื่อมทรามทางจิตใจแก่ประชาชน ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง เกียรติภูมิของประเทศไทย การที่คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ สั่งห้ามฉายภาพยนตร์นั้น เป็นอำนาจที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่ภาพยนตร์ที่มีลักษณะห้ามเผยแพร่ ในราชอาณาจักรทุกเรื่อง มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ผู้สร้างภาพยนตร์คนใดคนหนึ่ง หรือกรณีใดกรณีหนึ่ง เป็นการเจาะจง ทั้งมิได้เป็นการจำกัดเสรีภาพเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นแต่อย่างใด พระราชบัญญัติ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑
มาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๒๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕

นายอุดมศักดิ์ นิตินันตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ